

Calliope Tsoupaki

door Fie Schouten

Calliope Tsoupaki (Piraeus, Griekenland, 1963) is een geboren Griekse en een belangrijk deel van haar ziel is Grieks, wat voor alle Grieken zeker weer iets anders inhoudt ...

In 1988 verhuisde zij naar Nederland om bij Louis Andriessen compositie te gaan studeren in Den Haag. Tsoupaki was zijn muziek op het spoor gekomen, had deze intensief beluisterd en bestudeerd en wist dat Den Haag haar plek moest worden om zich te ontwikkelen tot een professioneel componist. Vervolgens trouwde zij met Edzard Mik, een Nederlands schrijver.

Nu is een deel van haar ziel en haar manier van leven en werken ook Nederlands geworden omdat ze al vele jaren in Nederland woont en werkt en ook – niet weg te vlakken – door haar leven als moeder van een dochter die opgroeit in een huis met twee culturen. Ze is inmiddels een belangrijke componist in het Nederlandse landschap en ook hoofdvakdocent aan het Haagse Koninklijk Conservatorium.

Wat zegt ze zelf over haar muziek? *“Ruimte, tijd, elasticiteit van melodieën, daar ben ik altijd mee bezig.”* en *“Ik identificeer me met de zee.”* Als ik Tsoupaki's muziek hoor of speel, denk ik ook vaak aan de zee, de beweging van de zee, de eindeloze vergezichten en heb allerlei gedachten die bij een mens kunnen bovenkomen al kijkend naar de horizon. Tegelijkertijd is te horen dat zij zich verdiept heeft in oude muziek en de innerlijke drang voelt de rijke cultuur van haar geboorteland te vertegenwoordigen in haar kunst.

Calliope Tsoupaki heeft een behoorlijk aantal stukken geschreven waar de klarinet een belangrijke rol speelt. Ik wil er twee uitleuchten die ik zelf het beste ken.

TRIO (2002) voor basklarinet, dwarsfluit en piano. Van 2000 tot 2007 heb ik samen met fluitiste Karina Erhard intensief samengewerkt als *Kaida* in duo en in trio met piano in navolging van Het Trio met Harry Sparnaay, Harrie Starreveld en René Eckhard. Wij speelden muziek die voor hen gecomponeerd was, maar ook werk dat speciaal voor ons gecomponeerd werd.

In 2001 kregen we de Tera de Marez Oyens Prijs en mochten we een componiste aanwijzen van wie we een werk wilden en dat werd Calliope Tsoupaki. Zij zei: *“Ik ga iets heel anders maken, het wordt wild ...”*. Het stuk werd uiteindelijk toch niet zo wild en een echte handtekening van Calliope Tsoupaki – een werk dat zich langzaam uitrolt, soms onstuimiger wordt en dan gaat de wind weer liggen ...

Een opname op internet kunt u vinden als u de zoektermen ‘Tsoupaki Trio Kaida’ intikt.

Calling (2015) voor basklarinetsolo. Dit werk schreef ze voor mij en kwam voort uit een soort dubbele opdracht. Ik vroeg haar om



Calliope Tsoupaki

foto: Elëni Mik

een korte solo te schrijven voor mijn album ‘Miniatures for bass clarinet’ en kunstenaar Fiona Tan vroeg haar om een solowerk van zes minuten voor bij een video van haar expositie. De expositie van Fiona Tan was in Newcastle BALTIC centre for contemporary art en met haar expositie wilde ze de walvisjacht aankaarten en in herinnering brengen, geen echt vrolijke aangelegenheid maar wel krachtig. Tsoupaki's vader was in diezelfde tijd overleden en het stuk heeft een echt prachtige combinatie van droefheid en kracht. Deze uitspraak van Tsoupaki over iconen past heel goed bij het stuk vind ik: *“Ik hou van de kracht die uitgaat van iconen. De expressie is nooit te vrolijk of te droevig, ze is altijd een samenspel.”* De korte versie van het stuk is te koop via Donemus. De lange versie is te vinden als je zoekt met de termen ‘Tsoupaki Schouten BALTIC’, bij de video staat dat de solo *Leviathan* heet, maar de titel is *Calling* geworden.

Andere werken waar de klarinet een belangrijke rol speelt, zijn: *Black Moon* voor basklarinet en bas (zanger), *Interface* (1996), geschreven voor Calefax, *Tragoudi* (2018) dubbelconcert voor klarinet, trompet en orkest, *TRIPTYCHON* (2005-2013) trilogie voor strijkkwartet en klarinet, *NARCISSUS* (2013) voor ensemble en geur.

Verder ben ik zeer onder de indruk geweest van deze werken: *Fortress Europe* (2017) voor klein instrumentaal ensemble en zangers. Wat mij betreft een echt indrukwekkende bijdrage van het Nederlands Studenten Kamerkoor en ik herinner me ook een echt geweldige percussiesolo. *Me to Feggari* (2014) voor vier celli en zang met echt fenomenaal spel van celliste Kaori Yamagami. Een nieuw werk *Salto di Sappho* (de sprong van – dichteres – Sappho) zal worden uitgevoerd in oktober in het Concertgebouw Amsterdam door het Radio Philharmonisch Orkest met solisten Erik Bosgraaf, blokfluit en Matthijs Koene, pianofluit.